

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

*Decizia nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav SORBALO,
Candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și funcția de membru în
Colegiul disciplinar al judecătorilor*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare “Comisia”) a deliberat în privat la 30 noiembrie 2022 și 18 ianuarie 2023. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată în acea dată:

I. Procedura

Stanislav SORBALO, judecător la Judecătoria Bălți, sediul Central („candidatul”), s-a aflat pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Magistraturii în adresa Comisiei la 6 aprilie 2022, în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și funcția de membru în Colegiul disciplinar al judecătorilor.

Candidatul a fost numit în funcția de judecător de instrucție, pentru a activa la Judecătoria Bălți, pe un termen de 5 ani, la 17 iunie 2004. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2290 din 31 iulie 2019, candidatul a fost eliberat din funcția de judecător de instrucție la Judecătoria Bălți. Candidatul a fost restabilit în funcția de judecător la Judecătoria Bălți, sediul Central, prin Hotărârea CSM nr. 178/16 din 7 iulie 2020. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1774 din 22 septembrie 2020, a fost abrogat Decretul nr. 2290 privind eliberarea candidatului din funcția de judecător de instrucție la Judecătoria Bălți.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatului un chestionar privind integritatea etică pentru a fi completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidatul a prezentat Comisiei chestionarul completat la 1 iulie 2022.

La 8 iulie 2022, Comisia a trimis candidatului o solicitare pentru completarea și depunerea până la 15 iulie 2022 a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii 5 ani, în conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare “Legea nr. 26/2022”). Declarația include, de asemenea, lista

persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol. Candidatul a prezentat Comisiei declarația completată la 13 iulie 2022.

Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatului. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la candidat au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată corectitudinea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme în declarația candidatului, chestionarul privind integritatea etică și informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatului și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidatul:

La 15 august 2022, Comisia a trimis candidatului o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea șapte întrebări, inclusiv 17 subîntrebări și cinci solicitări de documente adiționale. Candidatul a răspuns în termenul solicitat la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate în data de 18 august 2022.

La 7 octombrie 2022, Comisia a trimis a doua rundă de întrebări, ce conținea opt întrebări, inclusiv 28 subîntrebări și patru solicitări de documente adiționale, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat la toate întrebările și a furnizat majoritatea documentelor solicitate la 10 octombrie 2022. Candidatul a indicat că informațiile suplimentare vor fi trimise atunci când vor fi disponibile. La 13 octombrie 2022, candidatul a prezentat un document suplimentar.

La 2 noiembrie 2022, Comisia a trimis a treia rundă de întrebări, ce conținea patru întrebări, inclusiv 16 subîntrebări și o solicitare de documente adiționale, pentru a elucida unele aspecte care au apărut în cadrul evaluării. Candidatul a răspuns în termenul solicitat la toate întrebările și a furnizat documentul solicitat la 4 noiembrie 2022.

La 16 noiembrie 2022, Comisia a trimis a patra rundă, ce conținea două întrebări, inclusiv două subîntrebări și două solicitări de documente adiționale. Candidatul a răspuns în termenul solicitat la 17 noiembrie 2022 la toate întrebările și a furnizat documentele solicitate.

În urma cererii candidatului, la data de 25 noiembrie 2022, candidatului i s-a acordat acces la materialele de evaluare conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

La 30 noiembrie 2022, candidatul a participat la audieri în ședință publică a Comisiei.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a

integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate etică* dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor de etică aplicate judecătorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică profesională al judecătorului*, adoptat la Conferința judecătorilor din 4 februarie 2000, *Codul de etică al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 la 29 noiembrie 2007, *Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea nr. 8 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 septembrie 2015, modificat prin Hotărârea nr. 12 a Adunării Generale a Judecătorilor din 11 martie 2016, precum și *Comentariul la Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 230/12 din 8 mai 2018. Din 2018, *Ghidul Integrității Judecătorilor*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 318/16 din 3 iulie 2018 este o altă sursă relevantă în scopul evaluării aspectelor de integritate judiciară.

De asemenea, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, adoptate de Grupul Judiciar de Întărire a Integrității Justiției ca Proiect al Codului de Conduită Judiciară de la Bangalore 2001 și astfel cum au fost revizuite la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme din 25-26 noiembrie 2002 și aprobate de Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite, rezoluția 2006/23 („Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară”) oferă îndrumări relevante.

Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind principiile și regulile care reglementează conduita profesională a judecătorilor, în special etica, comportamentul incompatibil și imparțialitatea, adoptat la 19 noiembrie 2002 („CCJE (2002) Op. N° 3”) oferă îndrumări suplimentare.

Conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de *integritate financiară* dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
- d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
- e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
- f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;
- g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată. (art.13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022).

După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prealabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18) iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar

și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil” al articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

În temeiul art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare „Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de „integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatului

În timpul audierilor candidatul a fost întrebat despre următorul subiect de natură etică:

Nedeclararea abținerii de la judecarea cauzei în cadrul unui dosar penal împotriva fostului său avocat

a. Faptele

În 2008, Președintele Consiliului Superior al Magistraturii (în continuare “CSM”) a solicitat intentarea procedurii disciplinare împotriva candidatului, care s-a soldat cu hotărârea Colegiului disciplinar din 23 decembrie 2008 privind sancționarea candidatului cu „avertisment” pentru încălcarea obligației de imparțialitate și o încălcare gravă a eticii judiciare. Hotărârea s-a întemeiat pe faptul că candidatul a emis o încheiere, la 15 august 2008, prin care a declarat ilegală perchezițiile efectuate la biroul și domiciliul unui avocat care l-a reprezentat pe candidat într-un alt dosar penal în 2007.

Hotărârea Colegiului disciplinar prevedea expres faptul că aceasta putea fi atacată în termen de 10 zile la CSM. La 13 ianuarie 2009, autorul procedurii disciplinare, președintele de atunci al CSM, a contestat hotărârea Colegiului disciplinar din 23 decembrie 2008, motivând că sancțiunea disciplinară ar fi prea blândă pentru abaterile comise. CSM a stabilit că candidatul a examinat și a emis o încheiere, la 15 august 2008 (în continuare “încheierea din 15 august 2018”), cu privire la plângerile privind legalitatea perchezițiilor la biroul și domiciliul avocatului care reprezentase, anterior, interesele candidatului în cadrul unei alte cauze penale, în care candidatul figura în calitate de parte vătămată, în baza unui contract de asistență juridică semnat la 19 septembrie 2007. CSM a făcut referire la art. 33 alin. (2) pct. 6 din Codul de procedură penală, care prevedea că judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului și art. 34 alin. (1) care prevedea că în cazul în care există circumstanțe prevăzute la art. 33, judecătorul este obligat să facă declarație de abținere de la judecarea cauzei. CSM a făcut trimitere și la art. 4 din Codul de etică al judecătorului din 2007 care prevedea că judecătorul este obligat să se abțină de la oricare

proces în care imparțialitatea sa ar putea fi pusă la îndoială și se va autorecuza într-un proces în care aceasta este cerută de lege. CSM a conchis că în acest caz particular, candidatul era obligat să se abțină de la examinarea plângerilor privind legalitatea perchezițiilor. CSM a mai reținut că Colegiul disciplinar a mai constatat că candidatul a comis abaterile disciplinare de săvârșirea cărora a fost învinuit (încălcarea obligației de imparțialitate și încălcarea gravă a eticii judiciare, prevăzute de art. 22 alin. (1) lit. a) și k) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului) dar a aplicat o sancțiune mai blândă sub formă de avertisment. CSM a considerat că prin nerecuzarea de la examinarea plângerilor cu privire la legalitatea perchezițiilor, judecătorul a încălcat grav principiul imparțialității, trezind dubii și suspiciuni în societate, diminuând astfel respectul față de sistemul judiciar și că, acționând astfel, nu a oferit suficiente garanții pentru a exclude orice dubiu că el ar putea acționa părtinitor. CSM a considerat că faptele comise de candidat în cauza respectivă erau incompatibile cu funcția de judecător, acesta provocând daune grave prestigiului justiției. Prin Hotărârea nr. 14/1 din 22 ianuarie 2009, CSM a modificat Hotărârea Colegiului disciplinar din 23 decembrie 2008, propunând Președintelui Republicii Moldova eliberarea candidatului din funcția de judecător de instrucție. La 31 iulie 2009, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2290/2009, candidatul a fost demis din funcția de judecător de instrucție.

Candidatul a contestat hotărârea CSM în fața Curții de Apel Chișinău și a Curții Supreme de Justiție (în continuare "CSJ"), dar contestările sale au fost respinse prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 21 aprilie 2009 și hotărârea definitivă a CSJ din 7 iulie 2009. Candidatul a contestat hotărârea CSM pe motive procedurale, și anume că la deliberări au participat atât Președintele CSM, în calitate de autor al procedurii disciplinare, cât și Procurorul General care a solicitat acordul CSM pentru pornirea urmăririi penale împotriva candidatului și adoptarea hotărârii CSM privind demiterea candidatului.

În 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a informat Guvernul Republicii Moldova că examinează o cerere din partea candidatului. Părțile nu ajunseser încă la o înțelegere pe cale amiabilă, însă Agentul Guvernamental a depus la 24 decembrie 2019 o cerere de casare la CSJ, solicitând CSJ anularea hotărârii din 7 iulie 2009 și recunoașterea expresă a încălcării dreptului candidatului garantat de art. 6 § 1 din Convenția Europeană. La 5 februarie 2020, CSJ a anulat hotărârea CSJ din 7 iulie 2009 și a recunoscut încălcarea dreptului candidatului garantat de art. 6 § 1 din Convenția Europeană. La 1 iulie 2020, CSJ a admis cererea candidatului, a anulat Hotărârea Curții de Apel Chișinău din 21 aprilie 2009 și a pronunțat o nouă hotărâre prin care a fost anulată Hotărârea CSM nr. 14/1 din 22 ianuarie 2009 care propunea revocarea din funcție a candidatului.

În urma ultimei hotărâri a CSJ, CSM a repus candidatul în funcție la 7 iulie 2020. Candidatului i s-a plătit cu titlu de salariu o despăgubire brută de 1.883.000 MDL pentru toată perioada în care nu a activat ca judecător (2009 - 2020). Până în prezent, candidatul nu a fost repus pe deplin în funcția de judecător. El nu are dreptul de a examina cauze și încă nu a fost supus evaluării extraordinare pentru a fi numit în funcție de judecător până la atingerea plafonului de vârstă. La data de 2 octombrie 2020, candidatul a solicitat CSM să-l supună evaluării extraordinare pentru a fi numit în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă, dar nu a existat răspuns în acest sens din partea CSM. Ca urmare a modificărilor constituționale din 23 septembrie 2021, care au abrogat termenul de numire pe cinci ani pentru judecători, în vigoare de la 1 aprilie 2022,

la 22 martie 2022, candidatul a solicitat CSM să transmită către Președintele Republicii Moldova propunerea de numire a acestuia în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă. De la data acestei hotărâri, acesta nu a fost numit în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.

Candidatul a depus la Comisie încheierea din 15 august 2008 prin care el, pe atunci judecător de instrucție la Judecătoria Bălți, a declarat ilegale perchezițiile efectuate la 3 aprilie 2008 la biroul și domiciliul avocatului care a reprezentat interesele candidatului într-o cauză penală pe fapta unui accident rutier în 2007, în care candidatul a figurat în calitate de parte vătămată. Două persoane juridice, situate la aceeași adresă cu cabinetul avocatului al cărui sediu a fost percheziționat, au depus plângeri privind legalitatea perchezițiilor din 23 mai 2008, iar fosta soție a avocatului și două rude apropiate au depus plângeri privind legalitatea perchezițiilor efectuate la domiciliul avocatului la 26 mai 2008.

În comunicarea scrisă cu Comisia, candidatul a explicat mai multe detalii referitoare la încheierea din 15 august 2008, care pot fi rezumate după cum urmează. Plângerile privind legalitatea perchezițiilor efectuate la 3 aprilie 2008 au fost depuse inițial la Judecătoria Bălți. Plângerile au fost apoi transmise CSJ pentru stabilirea competenței. CSJ a decis că Judecătoria Bălți este competentă să examineze plângerile. Plângerile au fost reînaintate la Judecătoria Bălți și apoi repartizate de președintele instanței candidatului, care era, potrivit acestuia, singurul judecător de instrucție de la instanță. Deoarece nu a mai întâlnit situații similare, candidatul a informat conducerea instanței de judecată despre situația referitoare la fostul său avocat. Potrivit candidatului, atât conducerea instanței, cât și mulți alți colegi cu mai multă experiență, inclusiv de la CSJ, l-au convins pe candidat că, dacă plângerea nu a fost depusă de fostul său avocat, iar acesta din urmă nu era parte la proces, atunci nu existau circumstanțe care să-l oblige pe candidat să se autorecuze de la examinarea plângerilor. În cele din urmă, candidatul a examinat în ședință cu ușile închise plângerile depuse la 23 și 26 mai 2008 și a emis o încheiere la 15 august 2008. În răspunsurile sale către Comisie, candidatul a subliniat că s-a ghidat în primul rând de faptul că „nimeni nu poate să fie percheziționat fără niciun temei legal și să i se ia careva documente sau computere calculatoare, din simplul motiv că se află în aceeași clădire cu cineva în privința căruia este pornită o cauză penal, sau din motivul că cândva au locuit împreună, și în baza unei ordonanțe de percheziție emisă de o persoană care nu are competență legală de a emite astfel de documente procesuale”.

Întrebat despre un potențial conflict de interese între un judecător și un avocat care l-a reprezentat pe judecător, candidatul a afirmat că „în situația în care una dintre părțile la dosarul în fața judecătorului este avocat care l-a reprezentat pe judecător în orice tip de cauză sau procedură anterior sau în paralel cu cauza în fața judecătorului, cu siguranță se află în conflict de interese și are obligația să se abțină de la judecarea cauzei”. În situația descrisă mai sus, însă, fostul său avocat nu a fost parte la plângerile examinate de candidat, deoarece plângerile au fost depuse de terți, iar plângerile nu îl vizau pe avocat.

La audieri în ședință publică, candidatul a confirmat că nu a contestat hotărârea Colegiului disciplinar din 23 decembrie 2008 care l-a sancționat cu avertisment. El a explicat că, din cauza atitudinii unor persoane, nu a văzut niciun motiv pentru a contesta hotărârea. Candidatul a mai confirmat că la examinarea plângerilor aferente presupusei ilegalități a perchezițiilor din 2008 a

văzut la dosar numele avocatului, care îl reprezentase în 2007, dar nu a considerat necesar să urmeze procedura legală de abținere. În schimb, pentru că era la începutul carierei de judecător, s-a consultat cu conducerea instanței și cu alți colegi cu o experiență mai mare la acest subiect. După ce consultat prevederile Codului de procedură penală, comentariul la acest cod și a ascultat părerile colegilor săi, candidatul s-a convins că nu trebuie să depună o cerere de abținere, deoarece plângerile nu au fost depuse de fostul său avocat, chiar dacă plângerile erau legate de percheziții în cadrul cauzei penale intentată fostului său avocat.

La audieri în ședință publică, candidatul a fost întrebat dacă consideră acum că examinarea plângerilor privind legalitatea perchezițiilor efectuate la 3 aprilie 2008 a constituit sau nu un conflict de interese. Candidatul a subliniat că s-a pronunțat doar asupra legalității a două percheziții, care au fost efectuate ilegal în opinia sa, cu privire la două persoane juridice și o familie care nu avea nicio legătură cu fostul avocat al candidatului. Întrebat despre mențiunile exprese privind fostul său avocat în multiplele locuri din încheierea din 15 august 2008, în special, mai multe paragrafe de la pagina 5 din încheiere și concluzia de la pagina 6, că perchezițiile efectuate la 3 aprilie 2008 au încălcat activitatea profesională a fostului său avocat, candidatul a precizat că avocatul nu este menționat în partea rezolutivă a încheierii din 15 august 2008, care reprezintă motivul pentru opinia sa că încheierea nu îl viza pe fostul său avocat. În timpul audierilor, candidatul a cerut permisiunea președintelui Comisiei de a efectua un apel telefonic și „pentru ca toți să audă câteva lucruri care vor ajuta să facă lumină în toate” [referitor la cele două plângeri]. El a mai precizat că dorește să telefoneze una dintre persoanele percheziționate în 2008, pentru ca aceasta să explice ce i s-a ridicat în timpul percheziției, care nu i-a fost restituit niciodată. Aceste informații, în opinia candidatului, ar trebui să clarifice pentru toată lumea ce s-a întâmplat în realitate și cum nu a putut închide ochii la ilegalitățile comise.

Potrivit prevederilor legale în vigoare la acea dată (art. 313 alin. (3) din Codul de procedură penală), plângerea privind legalitatea perchezițiilor putea fi înaintată în termen de 10 zile de la efectuarea perchezițiilor. Întrebat despre temeiul legal al examinării plângerilor depuse după aproape două luni de la efectuarea perchezițiilor, candidatul a declarat că nu își amintește toate detaliile despre acest caz și anume cum ar putea să fi examinat plângerile înaintate la 23 și 26 mai 2008 privind perchezițiile care au avut loc la 3 aprilie 2008. La 1 decembrie 2022, după audieri, candidatul a scris Comisiei, explicând că a verificat arhiva Judecătoriei Bălți și a constatat că petiționarii au contestat perchezițiile la Procuratura Anticorupție, conform prevederilor art. 298 din Codul de procedură penală (în vigoare în 2008), când au aflat despre ele, deoarece perchezițiile au avut loc în lipsa acestora. După ce au primit un răspuns nesatisfăcător, le-au contestat la Judecătoria Bălți, conform prevederilor legale ale art. 300 și 313 din Codul de procedură penală. În încheierea din 15 august 2008 se menționează însă în mod expres că cei doi petiționari (rude ale fostului avocat al candidatului) au fost prezenți în timpul perchezițiilor la fostul domiciliu al avocatului.

b. Cadrul normativ

Art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 prevede că se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist

în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Conform art. 33 alin. (2) pct. 6 din Codul de procedură penală (în vigoare în 2008), judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului. Conform art. 34 alin. (1) din Codul de procedură penală, în cazul în care există circumstanțe prevăzute la art. 33, judecătorul este obligat să facă declarație de abținere de la judecarea cauzei.

Conform art. 15 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (în vigoare în 2008), judecătorii în exercitiul funcțiunii, precum și în afara relațiilor de serviciu, sînt datori să se abțină de la fapte care ar putea să discrediteze justiția, să compromită cinstea și demnitatea de judecător, ori să provoace îndoieli față de obiectivitatea lor.

Conform art. 313 alin. (1) din Codul de procedură penală (în vigoare în 2008), plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate operativă de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuț, învinuit, apărător, partea vătămă, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Conform art. 313 alin. (3) din Codul de procedură Penală (în vigoare în 2008), plîngerea poate fi înaintată, în termen de 10 zile, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea.

Conform art. 3 alin. (3) din Codul de etică al judecătorului aprobat prin Hotărârea CSM nr. 366/15 din 29 noiembrie 2007, „Judecătorul trebuie să se abțină de la orice comportament, acțiune sau manifestare care ar putea prejudicia încrederea publicului în sistemul judecătoresc”. Conform art. 4 din același cod, „Judecătorul este obligat să se abțină de la oricare proces în care imparțialitatea sa ar putea fi pusă la îndoială și se va autorecuza într-un proces în care aceasta este cerută de lege, inclusiv în cazurile în care: (a) are o părtinire sau prejudecată proprie față de una dintre părți, sau personal deține informații despre probele contestate ce țin de proces; (b) știe că el, personal sau ca custode, sau soțul său (soția) sau alte rude apropiate au un interes financiar în obiectul disputei sau orice alt interes care ar putea afecta substanțial rezultatul procesului”.

Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în Hotărârea sa nr. 18/2017, cu referire la aspectul imparțialității judecătorilor a precizat că la examinarea garanțiilor unui proces echitabil, Curtea Europeană a stabilit că imparțialitatea judecătorului se apreciază atît după o abordare subiectivă, care ia în considerare convingerile sau interesele personale ale judecătorului într-o cauză și conform unui test obiectiv, care stabilește dacă judecătorul a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială motivată din acest punct de vedere (*Cauza Demicoli împotriva Maltei*, 27 august 1991, seria A nr. 210).

Conform Principiului 2. „Imparțialitate” 2.5 al Principiilor de la Bangalore privind conduită judiciară 2002, „Judecătorul se va abține să soluționeze orice dosar pe care constată că nu îl va putea judeca într-o manieră imparțială sau în care unui observator rezonabil i s-ar putea părea că

judecătorul nu este capabil să judece imparțial”.

Iar conform Comentariului asupra Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară (2007), „În funcție de împrejurări, se poate considera că există o percepție rezonabilă de subiectivism în următoarele cazuri: „Dacă există o prietenie [...] între judecător și oricare dintre persoanele implicate în cauză sau dacă judecătorul cunoaște îndeaproape pe oricare dintre persoanele implicate în cauză”. (alin. 90).

Regulamentul de evaluare prevede la art. 5 alin. (2) că la evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita la următoarele:

- a) dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b) lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c) sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

c. Motivarea

Comisia a reținut că la 15 august 2008, candidatul a emis o încheiere prin care a declarat ilegale perchezițiile efectuate la 3 aprilie 2008 la biroul și fostul domiciliu al avocatului care reprezentase interesele candidatului într-un într-o cauză penală pe fapta unui accident rutier în 2007, în care candidatul a avut în calitate de parte vătămată. Reprezentarea de către avocat a candidatului în cauza penală pe fapta unui accident rutier a fost inițiată cu mai puțin de un an înainte de emiterea încheierea de către candidat cu referire la plângerile privind legalitatea perchezițiilor (contract de asistență juridică semnat la 19 septembrie 2007 și încheierea pronunțată la 15 august 2008). Încheierea candidatului a fost emisă ca răspuns la plângerile depuse de două persoane juridice (situate la aceeași adresă cu cabinetul avocatului al cărui sediu a fost percheziționat), de fosta soție a avocatului și două rude apropiate.

Pe aceste fapte, Colegiul disciplinar a sancționat candidatul cu avertisment pentru încălcarea obligației de imparțialitate și încălcarea gravă a eticii judiciare, sancțiune pe care candidatul nu a contestat-o niciodată. Sancțiunea Colegiului disciplinar a fost modificată ulterior de CSM pentru a propune revocarea din funcție a candidatului, pe care Președintele Republicii Moldova a pus-o în aplicare prin decret. Candidatul a contestat decizia CSM în primul rând pe motive procedurale, iar cauza candidatului în fața CtEDO în această privință rămâne pe rol.

Cadrul legal privind imparțialitatea judecătorilor și abținerea de la orice acțiuni care pot ridica îndoieli este clar și previzibil. Aceste standarde impun judecătorului să fie recuzat de la judecarea cauzei sau să facă declarație de abținere, dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului (art. 33 alin. (2) pct. 6) și art. 34 alin. (1) din Codul de procedură penală). Codul de etică al judecătorului din 2007 impune judecătorilor obligații

similare. Potrivit jurisprudenței bine stabilite a CtEDO, chiar și aparențele pot avea o anumită importanță, iar „Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție”. Mai mult ca atât, judecătorii ar trebui să respecte atât testul subiectiv, cât și testul obiectiv de imparțialitate. Aparența de părtinire în cadrul testului obiectiv trebuie măsurată după standardul unui observator obiectiv. Se consideră că prietenia personală între un judecător și orice membru al publicului implicat în cauză sau faptul că judecătorul cunoaște îndeaproape pe oricare dintre persoanele implicate în cauză ar putea genera suspiciuni rezonabile de părtinire. Standardele de mai sus servesc la promovarea încrederii pe care instanțele într-o societate democratică trebuie să o inspire publicului (A se vedea, „cauza *Castillo Algar împotriva Spaniei*, 28 octombrie 1998, § 45, *Rapoartele 1998-VIII*”). Un judecător care a fost reprezentat cu mai puțin de un an înainte de un avocat, nu poate decât să genereze dubii cu privire la imparțialitatea sa atunci când examinează orice cauze legate de acel avocat. Comisia a ridicat această problemă candidatului în comunicare scrisă și în timpul audierilor în ședință publică.

În comunicare scrisă cu Comisia și în timpul audierilor în ședință publică, candidatul a susținut că nu au existat motive pentru a depune o cerere de recuzare și, prin urmare, a examinat cele două plângeri care au condus la încheierea sa din 15 august 2008. El a explicat că a venit la această concluzie, în urma studierii prevederilor Codului de procedură penală, a comentariului la acest cod și ascultând părerile expuse de conducerea instanței și colegii mai experimentați, care l-au consiliat pe candidat că nu trebuie să depună o cerere de abținere, deoarece plângerile nu au fost depuse de fostul său avocat. Comisia nu poate accepta această linie de argumentare a candidatului. Simplul fapt că candidatul a abordat problema participării sale la examinarea celor două plângeri cu conducerea instanței și colegii cu mai multă experiență, după cum a informat candidatul Comisia, confirmă că însăși candidatul avea unele îndoieli cu privire la participarea sa. Faptul că candidatul, în loc să urmeze cadrul normativ consacrat, care obligă judecătorii, în situații cu referire la potențiale conflicte de interese, să depună o cerere de abținere, a ales calea consultărilor neformale cu conducerea instanței și colegii cu mai multă experiență, indică asupra ezitării candidatului privind modul de aplicare a normelor, ceea ce este un indicator negativ pentru un judecător. Comisia a reținut că candidatul a fost foarte ferm în poziția sa și a încercat să convingă Comisia că a respectat pe deplin prevederile legale, fără a admite niciodată că ar fi putut interpreta greșit cerințele legale aplicabile.

Suplimentar, candidatul a insistat că încheierea sa din 15 august 2008 nu îl viza pe avocatul său, deoarece acesta nu s-a referit la acesta în partea rezolutivă a încheierii. Comisia nu poate accepta acest argument nici în fapt, nici în drept. Comisia a reținut că încheierea conține mențiuni privind fostul avocat al candidatului în tot textul încheierii. De asemenea, la pagina 6 a încheierii din 15 august 2008, candidatul a conchis că perchezițiile efectuate la 3 aprilie 2008 au încălcat activitatea profesională a acestui avocat. Chiar dacă încheierea candidatului nu a avut niciun efect juridic asupra cauzei penale împotriva fostului său avocat, mențiunile cu referire la avocat și concluzia că a fost încălcată activitatea profesională a avocatului ar face ca un observator imparțial să creadă că candidatul nu a fost imparțial și nu s-a abținut de la judecarea cauzei care implică o persoană asociată îndeaproape cu candidatul. Mențiunile cu referire la avocat evidențiază necesitatea ca candidatul trebuia să se abțină de la examinarea plângerilor și judecarea cauzei în circumstanțe care puteau genera dubii cu privire la imparțialitatea sa.

Comisia a luat act de încercarea candidatului, în timpul audierilor, de a telefona o persoană despre care candidatul a declarat că a fost prejudiciată de perchezițiile din 3 aprilie 2008. În opinia Comisiei, această încercare demonstrează lipsa totală de înțelegere a candidatului a obligațiilor sale în ceea ce privește imparțialitatea. Indiferent, cât de convingătoare sunt plângerile petiționarilor sau faptul că perchezițiile au fost ilegale, cauza ar fi trebuit să fie judecată de un magistrat imparțial. Întru respectarea garanțiilor părților la un proces echitabil, nu se permite judecătorilor să judece cauzele în care au un conflict de interese sau în care imparțialitatea lor poate fi pusă la îndoială în mod rezonabil.

Mai mult ca atât, Comisia a reținut că candidatul nu a putut explica la audieri, în ședință publică, de ce a acceptat să examineze plângerile privind legalitatea perchezițiilor, depuse la aproape două luni de la efectuarea perchezițiilor, în timp ce prevederile legale prevedeau în mod clar un termen de 10 zile pentru înaintarea plângerilor (art. 313 alin. (3) din Codul de procedură penală, în vigoare în anul 2008). După audieri, candidatul a oferit explicații suplimentare în scris. Cu toate acestea, în explicațiile sale, candidatul a contrazis cele menționate în încheiere, și anume, a comunicat Comisiei că petiționarii nu au fost prezenți la percheziții, în timp ce încheierea din 2008 indică clar, cel puțin în privința a doi petiționari, prezența acestora la fața locului. Lipsa unei explicații clare a motivelor pentru care candidatul a acceptat examinarea plângerilor, în afara termenului prevăzut de lege, și a explicațiilor contradictorii oferite de candidat fortifică dubiile serioase cu privire la lipsa de imparțialitate a candidatului în examinarea acestor plângeri. Cel puțin, candidatul care admite plângerile, aparent prescise, cu privire la legalitatea perchezițiilor la biroul fostului său avocat, generează o aparență de părtinire și încălcare a deontologiei.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu omisiunea candidatului de a se abține de la judecarea cauzei penale întentate fostului său avocat, dubii care nu au fost înlăturate de candidat.

IV. Decizia

În temeiul art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate.

Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin email candidatului și instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care, în cazul dat este Consiliul Superior al Magistraturii. În cazul în care candidatul, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii, în formă depersonalizată, cu

excepția numelui și prenumelui candidatului, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidatul nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată de toți membrii participanți ai Comisiei.

Decizia fost întocmită în limba engleza și tradusă în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președintele Comisiei